EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 12.11.2008
COM(2008) 748 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Vides un drošības globālais monitorings (*GMES*): mēs rūpējamies par drošu planētu

{SEC(2008) 2808}
{SEC(2008) 2809}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Vides un drošības globālais monitorings (*GMES*): mēs rūpējamies par drošu planētu

1. IEVADS

Divdesmitā gadsimta vidū mēs pirmo reizi ieraudzījām savu planētu no kosmosa. No kosmosa skatoties, Zeme ir neliela un trausla lode, kuru raksturo nevis cilvēka darbība, bet gan mākoņu, okeānu, zaļu klājumu un zemes zīmējums[1].

Kosmiskās sistēmas palīdz mums saprast, cik trausla ir mūsu planēta. Tās nodrošina instrumentus tādu cilvēces 21. gadsimta problēmu risināšanai kā, piemēram, draudi drošībai, vides degradācija un klimata izmaiņas. Zemes novērošanas tehnoloģija ir spēcīga un moderna, tā, izmantojot kosmosā un uz zemes bāzētas iekārtas, var uzraudzīt Zemes vidi un draudus drošībai un nodrošināt laicīgu un uzticamu informāciju. Tāpēc Eiropa ir nolēmusi attīstīt savu neatkarīgu sistēmu – Vides un drošības globālā monitoringa (*GMES*) iniciatīvu. Šis lēmums atspoguļo Eiropas Savienības pieaugošo atbildību par Eiropas un pasaules notikumiem. Šādas sistēmas izveide ir Eiropas Savienības stratēģiska izvēle, kura paliekoši ietekmē turpmāko Eiropas Savienības politisko, ekonomisko, sociālo un zinātnisko attīstību.

Līdz šim ir paveikts liels darbs, lai *GMES* no idejas kļūtu par realitāti. Atzīstot Zemes novērojumu nozīmi, Padome apstiprināja pieeju[2] un apsveica Austrijas un Vācijas prezidentūras iniciatīvas[3] par turpmāko *GMES* arhitektūru un vadību, kuru pamatā ir Eiropas Kosmosa aģentūras (EKA) un Eiropas Savienības (ES) kopīgās pūles.

GMES tagad iegājis darbības sagatavošanas fāzē. Pāreja uz darbības fāzi būs tehniski iespējama 2011. gadā.

Nesen Padome apstiprināja[4], ka *GMES* jāievieš steidzami. Tā pieprasīja Komisijai izstrādāt darba plānu, lai izveidotu ES programmu, kuras mērķis ir nodrošināt *GMES* pakalpojumu un svarīgu novērojumu datu pieejamību. Šādā kontekstā tā aicināja[5] Komisiju 2008. gadā iesniegt *GMES* finansēšanas, darbības infrastruktūras un efektīvas vadības plānu.

Pēc intensīvas apspriešanas ar galvenajām ieinteresētajām personām šis paziņojums ir atbilde aicinājumam. Tā galvenais mērķis ir izveidot pamatu turpmākām diskusijām un apvienot atšķirīgo iesaistīto partneru politiskos uzskatus, lai vēlākā fāzē varētu turpināt īstenošanu.

---

1 Pasaules vides un attīstības komisijas ziņojums: Mūsu kopīgā nākotne (A/42/427).
2 Kosmosa lietu Padomes 3. ievirze.
3 Grācas Dialogs un Minhenes Ceļvedis.
4 Padomes 2008. gada 26. septembra rezolūcija „Eiropas kosmosa politikas virzība”.
5 OV C 136, 20.6.2007., 1. lpp.

2. UZ LIETOTĀJU ORIENTĒTA ZEMES NOVĒROŠANAS PROGRAMMA: PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS UN NĀKOTNES VEIDOLS

GMES sniegs sabiedrībai vajadzīgus pakalpojumus. Kā piemērus var minēt kartes ārkārtas pasākumiem, klimata izmaiņu parametru vai atmosfēras ķīmiskā sastāva uzraudzību. Eiropas Savienība, Eiropas Kosmosa aģentūra (EKA) un attiecīgās dalībvalstis ir ieguldījušas ievērojamas pūles Zemes novērošanas pētniecībā un attīstībā, lai attīstītu *GMES* infrastruktūru un darbības sagatavošanas dienestus. Darbības fāzei jābūt nodrošinātai.

GMES sastāv no šādām trīs daļām:

Kosmoss

GMES kosmosa daļa ietver kosmosa novērošanas infrastruktūru, kas ņem vērā zemes, atmosfēras un okeānu parametru novērošanas misiju vajadzību pēc datu pakalpojumiem. Praksē tas izmantos:

- esošo un plānoto Eiropas kosmosa infrastruktūru, galvenokārt EKA, *EUMETSAT* un dalībvalstu[6], kā arī
- Eiropas Savienības un EKA kopīgi finansēto kosmosa infrastruktūru.

Kosmosa komponentē jāizstrādā dažādas visu kosmosa infrastruktūru tipu funkcijas (demonstrācijas uzdevums, darbības sākuma un turpmāko elementu uzdevumi). Pašlaik pēc EKA veiktās trūkumu analīzes EKA un EK kopīgi izstrādā kosmosa novērošanas infrastruktūru EKA *GMES* kosmosa komponentu programmas sistēmā. Šīs programmas mērķis ir projektēt un īstenot vairākas satelīta misijas, kuras zināmas kā „Sargi".

In situ

GMES in situ komponents pamatosies uz daudzām iekārtām, instrumentiem un dienestiem, kuri pieder un kurus izmanto valsts, reģiona un starpvaldību līmenī ES un ārpus tās. *In situ* infrastruktūra nodrošina datus Zemes okeānu, kontinentu virsmas un atmosfēras uzraudzībai. Šādi dati ir, piemēram, atmosfēras ķīmiskais sastāvs un gaisa kvalitāte, ledus apvalks un augsnes un citi ģeofiziskie dati.

Dienesti

GMES dienesti ir pamats Eiropas neatkarībai informācijas nodrošināšanā pasaulē. *GMES* pakalpojumu apjomus un sniegšanas organizāciju izstrādās, lai nodrošinātu uz lietotāju prasībām un spēkā esošajiem tiesību aktiem orientētas darbības īstenošanu, bet prioritātes var izvēlēties saskaņā ar iestāžu un politikas vajadzībām. Laicīga un ekonomiski izdevīga informācijas piegāde lielā mērā ir atkarīga no direktīvas par Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*)[7] veiksmīgas īstenošanas, kas nodrošina attīstību un datu apmaiņu, lai varētu īstenot ES politiku, īpaši vides jomā. *GMES* dienesti padarīs pieejamus pakalpojumus Eiropas un pasaules līmenī.

---

6 Ietverot meteoroloģiskās un valstu augstas izšķirtspējas un ļoti augstas izšķirtspējas multispektrālas un radara signāla misijas.

7 Direktīva 2007/2/EK.

Darbības sagatavošanas dienesti tika izveidoti 2008. gadā un tie gatavo ceļu turpmākajai *GMES* darbībai. Šajā posmā *GMES* dienestu tipi ir šādi:

- Jūras un atmosfēras dienesti

Šajā grupā esošie dienesti sistemātiski uzrauga un prognozē Zemes apakšsistēmu stāvokli reģionālā un pasaules līmenī, izmantojot modeļus un metodes, kas prasa lielu datoru un apstrādes jaudu. Šie dienesti sniedz informāciju klimata izmaiņu uzraudzībai un izpratnei un var palīdzēt uzlabot transporta nozari un padziļināt zināšanas par jūrām, lai varētu īstenot jauno integrēto Eiropas Savienības jūrniecības politiku[8].

- Zemes, ārkārtas situāciju un drošības dienests

Šajā grupā ir ģeo-informācijas dienesti zemes uzraudzībai, atbildēm uz ārkārtas situācijām un drošības sistēmas valsts, reģiona, Eiropas un pasaules līmeņos.

GMES attīstības sākuma fāzē prioritāte bija Zemes novērošanas jomas pakalpojumu izveidošana vides un ārkārtas dienestu vajadzībām. Tagad jāpaātrina drošības pakalpojumu attīstība. Jaunajam Eiropas jūras uzraudzības tīklam iespējams pievienot vērtību kā integrētās Eiropas Savienības jūrniecības politikas daļai. Te vajag ciešu sadarbību dalībvalstu un Eiropas Aizsardzības aģentūras starpā.

Tāpat arī Komisija iesniegs priekšlikumu par *GMES* ieguldījumu klimata izmaiņu uzraudzībā, izmantojot atmosfēras, zemes un jūras dienestus.

Turklāt *GMES* spēj dot ieguldījumu ierosinātajā Kopīgajā vides informācijas sistēmā (*SEIS*)[9], kuras mērķis ir modernizēt un vienkāršot vides politikai vajadzīgo datu un informācijas vākšanu, apmaiņu un izmantošanu. Šādā kontekstā *GMES* spēj uzlabot pakalpojumu sniegšanu politikas veidotājiem un iedzīvotājiem.

Pašlaik *GMES* pakalpojumi nav pilnīgi. Tie vēl nav pilnīgi un pastāvīgi pieejami visā pasaulē. Vēl nav garantēta to stabilitāte. Tāpēc vajag vēl ieguldījumus arī kosmosa infrastruktūrā, lai novērstu *GMES* pakalpojumu trūkumus un garantētu šo pakalpojumu ilgstošu stabilitāti un uzticamību. Turklāt dažādu institūciju ļoti atšķirīgi dalībnieki pastāvīgi jāapvieno arī tāpēc, lai nodrošinātu atbilstīgu ES un EKA pārstāvību dalībvalstīs un citās valstīs, kuras parasti iesaistās ar to, ka piedalās starpvaldību organizācijās. Lai *GMES* attīstība būtu ekonomiski izdevīga, ir būtiski izveidot moduļu vai fāzu īstenošanas sistēmu, kura pamatojas uz kosmosā un uz zemes pieejamajiem resursiem.

3. *GMES*: VALSTS IEGULDĪJUMS IZAUGSMĒ

Kaut gan *GMES* galvenokārt apkalpos valsts iestādes, tas rada iespējas palielināt arī informācijas avotu izmantošanu privātā sektorā, un veicinās partnerību veidošanu starp pētniekiem un uzņēmējiem. Valsts ieguldījumi rosinās nozari atrast inovatīvus veidus kā apvienot novērošanas, komunikāciju un informācijas tehnoloģijas, un tām būtu jāatvieglo pakalpojumu ar pievienoto vērtību sniedzēju ieiešanu tirgū, no kuriem daudzi ir mazie vai

---

8 Integrēta Eiropas Savienības jūrniecības politika („Zilā grāmata"), Brisele, 10.10.2007, COM(2007), 575 galīgā redakcija.

9 COM(2008) 46 galīgā redakcija, 1.2.2008.

vidējie uzņēmumi (MVU). Tas savukārt nozīmē, ka darbībām, kad tās kļūst patstāvīgas un tās finansē privātais sektors, valsts ieguldījums vai nu pamazām samazinās vai tiek novirzīts mazāk patstāvīgām nozarēm, atkarībā no politiskajām prioritātēm. Tādējādi tirgus iespēju attīstība var noteikt valsts investīciju proporciju, kaut gan nav ticams, ka tas varētu notikt tuvākajā laikā. Jebkurā gadījumā paredzams, ka *GMES* paliks galvenokārt kā valsts virzīta programma.

Lai to sasniegtu, *GMES* pakalpojumiem jābūt pilnīgi un atklāti pieejamiem, ja vien Eiropas Savienības un dalībvalstu drošības intereses to pieļauj. Tas palīdzēs veicināt iespējami plašāku izmantošanu un apmainīties ar Zemes novērošanas datiem un informāciju, līdz ar ierosināto *SEIS* un saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, piemēram, *INSPIRE* direktīvu, ņemot vērā Vispasaules Zemes novērošanas sistēmu tīkla (*GEOSS*) principus. Beidzot, *GMES* pētīs sinerģijas ar satelītnavigācijas iekārtām, konkrēti *GALILEO* un *EGNOS* un komunikācijas sistēmām, lai lietotājam nodrošinātu integrētu informāciju.

4. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Kaut gan Eiropai ir svarīgi neatkarīgi *GMES* pakalpojumi, starptautiskā sadarbība joprojām ir būtiska, lai apmierinātu Eiropas vajadzības pēc pasaules līmeņa informācijas un izveidotu ekonomiski izdevīgu sistēmu. *GMES* nevar veiksmīgi īstenot, ja nenotiek novērojumu datu apmaiņa, izmantojot sadarbības shēmas, tā sadalot novērošanas infrastruktūras izmaksas starp partneriem ārpus Eiropas Savienības. Turklāt tikai saskaņota pieeja ļauj sadarboties pasaulē lielākajiem dalībniekiem un padara efektīvu rīcību pret vides apdraudējumu pasaulē. Konkrēti, kopīgā Zemes novērošanas instrumentu izstrāde pasaulē lielākajiem dalībniekiem ir likusi atzīt notiekošā klimata izmaiņu procesa nozīmīgumu un ietekmi. Tāpēc Komisija ierosina izveidot starptautisku sadarbības stratēģiju *GMES* jomā. Tāpat kā Lisabonas stratēģijā, sadarbības gadījumā ar Āfriku, *GMES* procesu ietvers partnerībā ar Āfrikas Savienības Komisiju kā daļu no kopējās ES un Āfrikas stratēģijas.

Starptautiskajai sadarbībai jābalstās uz esošajām shēmām, ko izstrādājuši Eiropas valstu un starpvaldību dalībnieki un to starptautiskie partneri, piemēram, Pasaules meteoroloģijas organizācija, un ko jaunām nozarēm izstrādā Zemes novērojumu grupa, kura koordinē Vispasaules Zemes novērošanas sistēmu (*GEO*) tīkla jeb *GEOSS* izveidošanas darbus. *GEO* procesā ir svarīgi nodrošināt pieeju novērojumu datiem, kurus Eiropa nekontrolē, un noteikt Eiropas ieguldījumu šajā starptautiskajā projektā. Paredzams arī, ka *GMES* būs galvenais Eiropas devums pasaules *GEOSS* 10 gadu īstenošanas plānā.

5. *GMES* FINANSĒŠANA

GMES uzskata kā sistēmu tīklu, kas sniedz sabiedrībai vajadzīgus pakalpojumus, un paredz, ka to finansēs galvenokārt valsts. Kopējās Eiropas intereses šajā projektā ir skaidras, bet pašreizējā ES budžetā nav līdzekļu šī mērķa potenciāla attīstīšanai. Ņemot vērā Komisijas finansiālos un personāla ierobežojumus un ekonomiskā izdevīguma principu šajā attīstības posmā vienīgais finansiāli iespējamais risinājums ir attīstība pa moduļiem. Tas nozīmē, ka visa iespējamā ierosinātā attīstība *GMES* pakalpojumu jomā un jaunievedumi būs pārredzami jāvērtē saskaņā ar ekonomiskā izdevīguma un lietotāju vajadzību principiem, ES politikas interesēm, un spēju nodrošināt atbilstošu finansējumu un organizācijas struktūras.

Pārejai starp trim posmiem jābūt gludai, un jābūt atgriezeniskajai saitei: demonstrācijas posms ar pētniecības un attīstības finansējumu, darbības sagatavošanas posms ar jauktu pētniecības un attīstības un darbības finansējumu, darbības posms ar ES, starpvaldību un valstu darbības budžeta finansējumu, ņemot vērā, ka pētniecības un attīstības finansējums būs vēl vajadzīgs darbības posmā, lai nodrošinātu *GMES* attīstību.

GMES kopīgi finansēs Eiropas, starpvaldību un valstu līmeņos. Tāpēc izmaksu dalīšanas principus jānosaka reizē ar izmaksu novērtējumu, kam pamatā pakalpojumu apjoms. *GMES* kopējās finansiālās vajadzības ES sīki analizēs finansiāli un budžeta ietvaros.

Kosmoss

Kopienas programmai jāveicina kosmosa infrastruktūras stabilitāte, īpaši pieejamība orbītā, darbības un tās kosmosa infrastruktūras atjaunošana, kuru pašlaik kopīgi finansē EKA un ES, lai nosegtu infrastruktūras trūkumus. Jābūt nodrošinātai finansēšanas shēmai, kas vajadzīga piekļuvei datiem no ārpus ES izveidotās infrastruktūras.

Komisija novērtēs Kosmosa komponenta izmaksas ilgtermiņa plānā, kuru koordinē EKA, sākot ar esošajām prasībām pēc pakalpojumiem.

In situ

Infrastruktūru *in situ* attīsta un uztur dalībvalstis un to atbildība saglabājas. Tomēr pēc pieņemtās pieejas attiecībā uz kosmosa infrastruktūru un saskaņā ar lēmumiem par nākamo ES budžetu apjomu un tā aptvērumu, Komisijas programmai attiecīgos gadījumos jāatbalsta *in situ* infrastruktūras attīstība, īpaši veicinot koordinētu datu vākšanu un apmaiņu visas Eiropas un pasaules līmenī. Komisijas programmai arī jāatbalsta koordinācijas darbības, kuras vajadzīgas *GMES* pakalpojumu *in situ* datu pieejamības nodrošināšanai. Ja vajadzīgs, jāizmanto arī papildu pasākumi, kas saistīti, piemēram, ar atbalstu pārrobežu darbībām un pasaules tīkliem.

Dienesti

Paredzēts, ka darbības dienestu līdzfinansējumu nodrošinās *GMES* programma. Problēma ir apvienot jau veikto lielo ieguldījumu rezultātus ES pētniecības pamatprogrammā un valstu un starpvaldību līmenī. Dažādie lietotāji sagaida, ka ES nodrošinās *GMES* pakalpojumu stabilitāti un īstenos papildu pasākumus inovācijām un atbalstam, pakārtoto nozaru ieiešanai tirgū.

Dienestu komponentes izmaksas novērtēs, pamatojoties uz apjomu, ko noteiks lietotāju norādīto ekspertu grupas, iepriekšēji pētījumi, un pamatojoties uz jau pieejamiem darbības sagatavošanas pakalpojumiem[10].

Pamatojoties uz precīziem izmaksu novērtējumiem, Komisija izstrādās tiesību akta projektu, kur noteiks ES ieguldījumu darbības fāzē 2011.-2013. gadā. Atkarībā no budžeta un finansiālā novērtējuma un vajadzīgā finansējuma pieejamības, un organizatoriskajām struktūrām ES ieguldījums pēc 2014. gada uzturēs *GMES* darbību.

---

[10] Kā iesniegts 2008. gada *GMES* forumā, ko organizēja Francijas prezidentūra 16., 17.10.2008. Lillē.

6. STABILIZĒJOT ZEMES NOVĒROŠANAS JAUDU: PĀRVALDĪBA

GMES īstenošanā piedalīsies liels skaits dalībnieku, ietverot starpvaldību aģentūras, piemēram, EKA, valstu, reģionālās organizācijas[11], vides aģentūras, civilās aizsardzības dienestus, ražošanas nozares un lietotājus.

GMES veiksme ļaus ES vadībā izveidot partnerības starp dažādiem dalībniekiem. Šīs partnerības nodrošinās esošo un jauno elementu integrāciju, tā nodrošinot, ka lēmumu pieņemšanas pamatā ir skaidra izpratne par lomām un pienākumiem un par sabiedriskiem izdevumiem jāatskaitās, ievērojot subsidiaritāti un nodrošinot pārredzamību. Tas var izveidot sistēmu ka dalībvalstis, kas izveido partnerības ar Kopienu, var nodrošināt savu līdzekļu ilgstošu pieejamību.

Šajās partnerībās Eiropas Komisijai jābūt *GMES* programmas kopējam politiskam koordinatoram, ietverot institūciju, ES budžetu un programmu vadību un īstenošanu, kas ir ieguldījums tirgus attīstībā un starptautiskajā sadarbībā. Pamatojoties uz *GMES* īstenošanas pieredzi izskatīs alternatīvus organizācijas variantus.

6.1. Tehniskā īstenošana

Programmas tehniskā īstenošana pamatā tiks uzticēta Eiropas uzņēmumiem, kuri sadarbojas ar sabiedrisko un privāto sektoru.

Kosmoss

Eiropas Kosmosa aģentūra koordinēs kosmosa komponentes īstenošanu.

Sākot ar kosmosā izvietotās novērošanas vajadzību analīzi pēc dienestu pieprasījuma ES vārdā EKA nodrošinās *GMES* kosmosa komponentes ilgtermiņa pieejamību. Visiem kosmosa infrastruktūras tipiem tas būs galvenokārt kosmosa komponentes sagatavošanas un apvienošanas lēmumu pieņemšanas process ietver:

- kosmosa komponentes īstenošanas plāna sagatavošanu,
- šā plāna īstenošanas uzraudzību un monitoringu,
- pētniecības un attīstības darbību koordināciju novērojumu infrastruktūras modernizācijai, atbalstot *GMES* vadības iestāžu apstiprināto dienestu prasību attīstību.

EKA jānodrošina regulāro atmosfēras un okeānu novērojumu koordinācija ar Eiropas Organizāciju meteoroloģisko satelītu izmantošanai (*EUMETSAT*), kura sadarbojas ar meteoroloģisko pakalpojumu sniedzējiem, lai apmierinātu to vajadzības kosmosa novērojumu jomā.

Jaunajai kosmosa komponentes infrastruktūrai, iespējams, vajadzēs novērst *GMES* sniegto pakalpojumu trūkumus, arī te ES vārdā un uzdevumā EKA jāuzņemas sagādnieka pienākumi un, ja vajadzīgs, – attīstības aģenta pienākumi. EKA jānodrošina misiju specifikācijas, kas atkarīgas no pakalpojumu pieprasījumiem un jānovērtē to atbilstība.

---

[11] Komisija ar 2007.-2013. gada kohēzijas politiku devusi dalībvalstīm un reģioniem iespēju atbalstīt *GMES* īstenošanu.

Īsā termiņā jāveic šādi organizācijas pasākumi[12] EKA un ES līdzfinansētā „Sarga" misijas darbībai:

- EKA vada kosmosa infrastruktūru zemes un ārkārtas dienestu atbalstam[13] līdz tiek izvēlēts operators,

- *EUMETSAT* vada kosmosa infrastruktūru jūras un atmosfēras dienestu atbalstam[14]. Izmantojot abu organizāciju veiksmīgās sadarbības modeli meteoroloģijas atbalstam, EKA ar *EUMETSAT* koordinēs zemes daļas attīstību.

In situ

Līdzīgi kā kosmosa komponente, arī *in situ* komponentes īstenošanā uzmanība pievērsta galvenokārt tam, lai ilgtermiņā garantētu vieglu pieeju *GMES* dienestiem vajadzīgajiem datiem un *in situ* novērošanas tīklu stabilitāti. Šos datus un *in situ* novērošanas tīklus pašlaik kontrolē valstu, reģionu un vietējās iestādes un dažādi tīkli Eiropā.

Paredzams, ka saskaņojot ar Komisiju, EVA būs nozīmīgi uzdevumi attiecībā uz dažu dienestu uzraudzību un koordināciju ar lietotāju kopienām *SEIS* vadībā. Dažas īpašas koordinācijas darbības var nodot citām atbilstošām koordinācijas iestādēm[15].

Pakalpojumi

Komisija ierosina izveidot ES līmeņa tehnisko centru tīklu, lai nodrošinātu operatīvu jūras un atmosfēras pakalpojumu sniegšanu. Šādā kontekstā Eiropas Vidēja termiņa laika prognožu centram (*ECMWF*) var uzdot atmosfēras tīkla koordināciju. Komisija vispirms izsludinās priekšlikumu konkursu jūras dienestiem, lai apvienotu tīklu un tā koordinatoru līdz izveido ilgtermiņa organizāciju.

Zemes, ārkārtas un drošības pakalpojumu sniegšanu kontrolē valstu un reģionu iestādes. Tāpēc vajadzēs kopēju metodiku, lai dienestus Eiropas līmenī varētu integrēt un apvienot, izmantojot veiksmīgo lauksaimniecības modeli. Komisija ir gatava atbalstīt kopējas metodikas izstrādi ģeo-informācijas pakalpojumu sniegšanai un apvienošanai. Krīzes vadības pasākumu apvienošanas kontekstā ārkārtas dienests būs pieejams dažādiem ārkārtas situāciju risināšanas dalībniekiem ES un dalībvalstu līmenī, ietverot civilās aizsardzības atbildes instrumentu, humānās palīdzības sniegšanu un krīzes vadības darbības.

Turklāt Komisija nodrošinās tehnisko atbalstu dienestu plānošanai un izveidei ES un valstu līmenī, izmantojot Apvienotā pētniecības centra (*JRC*) un *Eurostat* dienestus.

Lai paliktu uz lietotāju orientēts, *GMES* jāizveido stingra saite ar lietotājiem struktūrās, kuras ir tuvas lietotāju kopienām. Vairākas ES izveidotas aģentūras un iestādes būs ne tikai nākamie

---

12 Saskaņā ar EKA un *EUMETSAT* tehniskajām diskusijām.

13 Te ietverti Sargs 1 un 2, kur uzstādīti radari un multispektrālā attēla sensori, un Sargs 3 zemes daļa.

14 Te ietverti Sargs 4 un 5 instrumenti, kas izvietoti uz *EUMETSAT* satelīta un Sargs 3 jūras daļa.

15 Piemēram, *EUMETNET* (Eiropas meteoroloģisko dienestu tīkls) par meteoroloģiskajiem *in situ* novērošanas sistēmām un dienestiem. *EUROGOOS* (Globālās novērošanas sistēmas Eiropas asociācija); *EUROGEOGRAPHICS* (Valsts kartografēšanas un kadastrālo aģentūru Eiropas asociācija) un *Eurogeosurveys* (Ģeoloģiskās izpētes Eiropas asociācija) - par kartogrāfiju, ģeoloģiju, kartografēšanu un atsauces datiem. un *EMODNET* (Eiropas jūras novērošanas un datu tīkls) –ar jūras datiem un citas iestādes, ko vada ES integrētā jūras politika..

GMES pakalpojumu lietotāji, bet arī dos savu ieguldījumu dienestu prasību un pakalpojumu sniegšanas apvienošanā. Piemēram, Eiropas Vides aģentūra (*EEA*), Eiropas Jūras drošības aģentūra (*EMSA*), Eiropas Savienības Satelītcentrs (*EUSC*), Eiropas Aizsardzības aģentūra (*EDA*) un Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības pārvaldei uz ārējām robežām (*FRONTEX*). Citas aģentūras varētu iesaistīties atkarībā no *GMES* dienestu vajadzībām un attīstības.

Dažos gadījumos specializēto aģentūru pilnvaras un resursus jāpārbauda, lai atļautu iesaistīties *GMES* dienestos, ņemot vērā pašlaik notiekošās diskusijas par Eiropas aģentūru turpmāko ceļu.[16]

6.2 Partnerību koordinēšana

Komisija, kurai palīdzēs partneru valde un ES programmas īstenošanas programmas komiteja, atbildēs par vispārējo *GMES* koordināciju. Turklāt iesaka paredzēt drošības valdes un lietotāju foruma izveidošanu, kuri būtu padomdevēji Komisijai.

Lietotāju vajadzību noteikšanas procesu EKA izmantoja operatīvās programmas pakalpojumu un pilotprojektu atlasei un kosmosa novērojumu infrastruktūras izveidošanai. Tagad līdz ar *GMES* programmas izstrādi, šis process jāpadara oficiāls. Procesā būs iekļautas šādas darbības:

- lietotāju vajadzību precizēšana,
- pakalpojumu un saistīto novērojumu apjoma un satura apvienošana, kā arī
- saistīto novērojumu infrastruktūras arhitektūras noteikšana saskaņā ar pieejamiem līdzekļiem.

Visiem partneriem konstruktīvā veidā jābūt iesaistītiem šajā lēmumu pieņemšanas procesā.

Partnerības vadība

Iepriekš aprakstītā partneru valde sastāv no to dalībvalstu pārstāvjiem, kuras atbalsta *GMES* ar infrastruktūru. Citas atbilstošās organizācijas uzaicina kā novērotājus. *GMES* partneru valde būs vajadzīga programmas īstenošanā un turpmākā attīstībā. Diskusijas sagatavo komponentu līmenī (dienesti, *in-situ* un kosmosa komponentes) un attiecīgi organizē pārstāvniecību valdē.

ES programmas īstenošana

Kopienas programma ir pamats Kopienas ieguldījumam *GMES* partnerībā un papildina citu partneru darbību. Tā ir atvērta starptautiskiem nolīgumiem ar valstīm, kuras nav ES dalībvalstis[17], un ir iespējams finansiāls ieguldījums.

Komisija, kam palīdz programmas komiteja, vada *GMES* programmas īstenošanu. Diskusijas sagatavo komponentu līmenī (dienesti, *in-situ* un kosmosa komponentes) un attiecīgi organizē pārstāvniecību komitejā. Tehnisko īstenošanu veiks, kā izskaidrots 6.1. sadaļā.

---

16 COM(2008) 135 galīgā redakcija, 11.3.2008.

17 Piemēram EKA vai *EUMETSAT* dalībvalstis, kas nav ES dalībvalstis.

Datu drošība

GMES datu drošības efektīvai nodrošināšanai jāņem vērā dalībvalstu datu drošības prasības un tā palīdzēs operatīvajiem dienestiem izpildīt datu drošības pamata prasības, īpaši drošības lietotājiem, jo tā identificēs un novērsīs riskus, piemēram, datu izplatīšanas, procentu atklāšanas risku vai šaubas par *GMES* pakalpojumu uzticamību.

Attiecīgo darbu vadības nodrošināšanai un ievadīto datu drošības nodrošināšanai, kas atbilst dalībvalstu drošības prasībām, veic drošības valde, kura izmanto visus attiecīgos ekspertus.

Lietotāju prasību izpilde

Papildus citiem šajā paziņojumā minētajiem elementiem, jāizveido lietotāju forums, kas aizstāvēs *GMES* mērķi būt uz lietotāju orientētam. Forumā būs dažādas konfigurācijas, atkarībā no pakalpojumiem un tas pēc vajadzības risinās tehniskus un zinātniskus jautājumus. Lietotāju pārstāvjus izvēlēs pārredzamā, objektīvā un nediskriminējošā veidā, ņemot vērā apsvērumu, ka jāizvairās no interešu konfliktiem. Attiecībā uz lietotāju atbalstu *GMES* vadība meklēs sinerģijas ar *Galileo*.

7. SECINĀJUMI:

Komisija 2009. gadā iesniegs tiesību akta priekšlikumu par ES Zemes novērošanas programmu ar nosaukumu *GMES*. Līdz ar priekšlikumu par *GMES* programmu Komisija izskatīs, kādu operatīvo finansējumu *GMES* vajag no 2011.-2013. gadam, ņemot vērā esošā ES budžeta ierobežojumus. Lēmumi par finansējumu un organizatoriskajiem pasākumiem pēc 2013. gada jāpieņem kā daļa no nākamās ES daudzgadu finanšu programmas.

Pamatojoties uz noteikto izmaksu dalīšanas principu un izmaksu novērtējumu, kura pamatā pakalpojumu apjoms, *GMES* kopējās vajadzības pēc finansējuma turpmāk analizēs ES.

Komisija koordinēs *GMES* programmas vadību un īstenošanu, tai palīdzēs programmas komiteja, partneru valde, drošības valde un lietotāju forums. Tiks izvirzīta starpposma vadība kamēr izveidos šo vadības struktūru.

Komisija ierosinās pilnīgu un atklātu *GMES* datu un informācijas politiku.

Jāizmanto ES instrumenti konkurences un inovāciju atbalstam, lai stimulētu *GMES* pakārtoto nozaru izaugsmi. *GMES* pakalpojumi dēļ to nozīmīguma darbavietu un izaugsmes nodrošināšanā uzskatāmi par svarīgu tirgus iniciatīvu.

Tāpēc Komisija ierosinās izveidot starptautisku sadarbības stratēģiju *GMES* jomā. Šajā sakarā Komisija sadarbosies ar *GEO* partneriem saskaņā ar vienošanos par *GEOSS*[18], lai nodrošinātu vai uzturētu pieeju novērojumu datiem un lai noteiktu Eiropas ieguldījumu šajā starptautiskajā projektā.

[18] Ieskaitot *GEOSS* 10 gadu īstenošanas plānu un Keiptaunas deklarāciju.